

LIPTOVSKÝ ONDREJ

územný plán obce

ZADANIE

Objednávateľ:

obec Liptovský Ondrej

Spracovateľ:

Ing. arch. Vlasta Cukorová, Atelier C, Liptovský Hrádok

OKTÓBER 2023

OBSTARÁVATEĽ UPN-O:

Obec Liptovský Ondrej, prostredníctvom odborne spôsobilej osoby podľa § 2 a) Zákona č. 50/1976
Zb. v znení neskorších predpisov

Ing. Igor Kmeť, OSO ÚPP a ÚPD, reg. č. 425

SPRACOVATEĽ UPN-O:

Atelier C, Liptovský Hrádok

Ing. arch. Vlasta Cukorová, autorizovaný architekt, reg. č. 0444

OBSAH :

A) DÔVODY NA OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU.....	5
B) URČENIE HLAVNÝCH CIEĽOV ROZVOJA ÚZEMIA.....	5
C) VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA	6
D) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE Z NÁVRHU ÚPN-VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA	6
D.1. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY ÚPN-VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA	6
D.2. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY	9
E) ZHODNOTENIE VÝZNAMU OBCE V ŠTRUKTÚRE OSÍDLENIA	10
F) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA OBCE.....	10
F.1. ROZBOR ŠIRŠÍCH ÚZEMNÝCH VZŤAHOV	10
F.2. POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA	10
G) ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A PROGNÓZY.....	11
G.1. OBYVATEĽSTVO	11
G.2. DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND	15
G.3. DEMOGRAFICKÁ PROGNÓZA	15
H) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA URBANISTICKÚ KOMPOZÍCIU.....	16
I) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA OBNOVU, PRESTAVBU A ASANÁCIU.....	16
J) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ROZVOJA DOPRAVY A KONCEPCIE TECHNICKÉHO VYBAVENIA	16
J.1. DOPRAVA	16
J.2. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	17
<i>j.2..1. Vodné hospodárstvo.....</i>	<i>17</i>
<i>j.2..2. Energetika</i>	<i>18</i>
<i>j.2..3. Telekomunikácie.....</i>	<i>18</i>
K) POŽIADAVKY NA OCHRANU PRÍRODY A TVORBU KRAJINY, KULTÚRNEHO DEDIČSTVA, PRÍRODNÝCH ZDROJOV A EKOLOGICKEJ STABILITY ÚZEMIA	19
K.1. OCHRANA PRÍRODY	19
K.2. ÚZEMNÝ PRIEMET EKOLOGICKEJ STABILITY ÚZEMIA.....	19
K.3. KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL.....	20
K.4. PRÍRODNÉ ZDROJE	22
L) POŽIADAVKY Z HĽADISKA OCHRANY TRÁS NADRADENÝCH SYSTÉMOV DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA.....	22
L.1. NADRADENÁ DOPRAVA	22
L.2. NADRADENÁ TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	22
<i>l.2..1. Vodné hospodárstvo.....</i>	<i>22</i>

<i>1.2..2. Energetika</i>	22
M) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE ZO ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI A COO	23
N) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA OBCE	23
O) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA, SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY A VÝROBY	24
O.1. DOMOVÝ FOND	24
O.2. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	24
O.3. SOCIÁLNE VYBAVENIE	25
O.4. VÝROBA	25
<i>o.4..1. Poľnohospodárstvo</i>	26
<i>o.4..2. Lesné hospodárstvo</i>	26
<i>o.4..3. Iná výroba</i>	27
O.5. CESTOVNÝ RUCH	27
P) POŽIADAVKY Z HĽADISKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	28
Q) OSOBITNÉ POŽIADAVKY Z HĽADISKA OCHRANY PÔDNEHO FONDU	28
Q.1. OCHRANA POĽNOHOSPODÁSKEJ PÔDY	28
Q.2. OCHRANA LESNÝCH POZEMKOV	29
R) POŽIADAVKY NA VYMEDZENIE ČASTÍ ÚZEMIA, KTORÉ JE POTREBNÉ RIEŠIŤ ÚZEMNÝM PLÁNOM ZÓNY	29
S) POŽIADAVKY NA URČENIE REGULATÍVOV PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA	29
T) POŽIADAVKY NA VYMEDZENIE PLÔCH PRE VEREJNO-PROSPEŠNÉ STAVBY	30
U) POŽIADAVKY NA ROZSAH A ÚPRAVU DOKUMENTÁCIE UPN-O	30

A) DÔVODY NA OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

Obec nemá doteraz spracovanú územnoplánovacia dokumentáciu. V r. 2012 bol spracovaný v obci Projekt pozemkových úprav.

Obec má záujem o ďalší rozvoj.

Vzhľadom k týmto okolnostiam pristúpila obec k spracovaniu územného plánu obce (UPN-O) Liptovský Ondrej.

B) URČENIE HLAVNÝCH CIEĽOV ROZVOJA ÚZEMIA

Obec má spracovaný svoj rozvoj v rámci dokumentácie „Spoločný program rozvoja Horného Liptova do roku 2022“ (sprac MAS Horný Liptov, 2015).

V súčasnosti túto dokumentáciu aktualizujú a podľa tohto rozpracovaného materiálu je vízia obce v r. 2030 nasledovná :

Liptovský Ondrej v roku 2030

V Liptovskom Ondreji je materská škola, futbalové ihriská. Obec má päť stavebných obvodov - štyri pre rodinné domy a jeden pre bytovú výstavbu. Občania sa starajú o zeleň, ktorá zmenila vzhľad ulíc, sú tu oddychové plochy s lavičkami. Aj chatári sa zapájajú do života obce a udržiavajú prostredie čisté. Knižnica je priestorom pre prácu s mladými čitateľmi, zaujímavými formami práce si tu budujú vzťah ku knihám, rozvíjajú sa sociálne kontakty. Obec podporuje kultúru a nové formy komunikácie, podporuje krúžky a prispieva deťom na voľnočasové aktivity. Liptovský Ondrej je kultúrno-administratívne a turisticko-informačné centrum pre mikroregión. Spolupráca medzi obcami je výborná, spolu sú jednotní a silní. Spoločnou propagáciou a vytváraním pracovných príležitostí v oblasti agroturistiky, predaja z dvora, rozvojom ubytovania na súkromí a služieb ekonomika v obci i v celom regióne rastie.

Niektoré požiadavky z vízie - napr. *tri stavebné obvody, oddychové plochy s lavičkami* – sú už sčasti naplnené. Ambíciou UPN-O Liptovský Ondrej je poskytnúť kvalitný nástroj na dosiahnutie tých častí vízie, ktoré sú realizovateľné.

Túto víziu je možné premietnuť do hlavných cieľov rozvoja územia a zároveň na základe vykonaných prieskumov a rozborov je možné ich doplniť o nasledovné:

- pripraviť územie pre ďalšie dva stavebné obvody (rodinné domy popri ceste III/2338 a bytová výstavba v lokalite Kutiny).
- doplniť chýbajúcu infraštruktúru služieb v rámci rozvoja rekreácie a cestovného ruchu
- podporovať postupné využívanie hospodárskeho dvora fy Agria s.r.o. na funkciu nezávadnej výroby a služieb v obci a tým podporovať rozvoj a zamestnanosť v obci
- rozvíjať priestorové usporiadanie jednotlivých funkčných plôch v obci tak, aby vzťahy a väzby týchto plôch boli prehľadné, jasné a zrozumiteľné pre občanov i návštevníkov obce
- jednotlivými návrhmi dobudovania a rekonštrukcie potrebnej infraštruktúry a rozvojových plôch neporušiť identitu obce
- zabezpečiť syntézu ochrany prírody, hospodárskych aktivít a prosperity obce
- zveľaďovať atraktivitu územia vo väzbe na širšie okolie

C) VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Riešeným územím je celý kataster obce Liptovský Ondrej s počtom obyvateľov 669 k 16.05.2023 podľa údajov získaných z obecného úradu .

Obec sa nachádza v Žilinskom kraji v okrese Liptovský Mikuláš. Kataster obce na severe hraničí s obcou Kanská, na západe s mestom Liptovský Mikuláš a obcou Veterná Poruba, na východe s obcami Jakubovany a Jamník a na juhu s obcou Beňadiková.

Predpokladaným záujmovým územím je v súčasnosti spravovaný kataster (veľkosť katastra 469 ha).

D) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE Z NÁVRHU ÚPN-VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre toto územie je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN-VÚC Žilinského kraja, sprac. Združenie „VÚC Žilina“, 09/1998) v znení Zmien a doplnkov č. 1 – 5. Posledné Zmeny a doplnky č.5 (ZaD č. 5) ÚPN VÚC Žilinského kraja (sprac. Ing. arch. Peter Krajč a kol., január 2018), vyhlásené VZN ŽSK č. 49/2018 boli schválené Zastupiteľstvom ŽSK dňa 19. marca 2018 Uznesením 5/4 a nadobudli účinnosť 15. dňom od vyvesenia na úradnej tabuli ŽSK.

D.1. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY ÚPN-VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA

Záväzné regulatívy platného ÚPN VÚC Žilinského kraja týkajúce sa katastra obce Liptovský Ondrej sú po jeho poslednej aktualizácii nasledovné:

1. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA, OSÍDLENIA A ROZVOJA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY

- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva, založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami :
 - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,
 - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a **národných kultúrnych pamiatok**, ...

- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútrošidelnú a vnútroareálovú zeleň.

3. V OBLASTI ROZVOJA REKREÁCIE, TURISTIKY, CESTOVNÉHO RUCHU A KÚPEĽNÍCTVA

- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach...,
3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA EKOLOGICKÝCH ASPEKTOV, OCHRANY PÔDNEHO FONDU, OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY A OCHRANY KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
- 4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
- 4.3.2 pre lesné ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
- 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les - bezlesie,
- 4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),
- 4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
- 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniomom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
- a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
- b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
- c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
- d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
- e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
- f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak,

- aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénosť ...
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
 - 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
 - 4.19 zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v OP NP) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru; uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov,

5. V OBLASTI ROZVOJA NADRADENEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
 - 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,

6. V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

- 6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (transponovanými do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená :
 - 6.6.3. ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2 000 EO vybudovaná stoková sieť, alebo sa aglomerácia nachádza v území vyžadujúcu zvýšenú ochranu podzemných vôd, povrchových vôd, prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, zabezpečiť primeranú úroveň čistenia komunálnych odpadových vôd alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia budú realizované priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
 - 6.6.4. zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
 - 6.6.5. vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žúmp do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.7 prednostne zabezpečiť výstavbu týchto stavieb :
 - 6.7.3 pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :
 - e) Jakubovany, dobudovanie kanalizácie v obci Jakubovany a rekonštrukcia ČOV Liptovský Ondrej,
- 6.8 podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií,
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
 - 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ : 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,
 - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých

- výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
- 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
- 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V OBLASTI NADRADENEJ ENERGETICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,
- 7.7 podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,
- 7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,
- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

- 8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých environmentálnych záťaží do roku 2015,
- 8.2 sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia,
- 8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí, určených v ÚPD,

Poznámka :

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

11. V OBLASTI PÔŠŤ

- 11.3. skvalitňovať poštové služby v kraji realizáciou nasledovných úloh a cieľov :
- c) rozšírenie poštových služieb na vybraných poštách v kraji, optimalizovanie komerčnej činnosti na poštách z hľadiska záujmu zákazníkov, pokračovať v skvalitňovaní služieb poskytovaných Poštovou bankou a.s.,

D.1. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Z platného ÚPN-VÚC Žilina Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou záväzných regulatívov v katastri obce Liptovský Ondrej sú tieto :

3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

- 3.1 vodohospodárske stavby
- 3.1.3 kanalizácie a čistiarne odpadových vôd a s nimi súvisiace stavby :
- 3.1.3.3 pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :

- d) Jakubovany, dobudovanie kanalizácie v obci Jakubovany a rekonštrukcia ČOV Liptovský Ondrej,
- 3.1.6 ochrana územia pred povodňami :
- 3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,

E) ZHODNOTENIE VÝZNAMU OBCE V ŠTRUKTÚRE OSÍDLENIA

Obec Liptovský Ondrej s počtom obyvateľov 669 (údaj OÚ k dátumu 16.05.2023) patrí medzi menšie obce v rámci Slovenska. Obec je prejazdná – smerom na sever je situovaná koncová obec Kanská a smerom na východ od katastra je koncová obec Jakubovany, s ktorou je urbanisticky prepojená.

Obec Liptovský Ondrej je súčasťou žilinsko-podtatranskej sídelnej rozvojovej osi prvého stupňa.

Politicko-hospodárskym, kultúrno-spoločenským a administratívno-správnym centrom okresu je mesto Liptovský Mikuláš (vzdialené od obce cca 9 km) – centrum druhej skupiny v sídelnej štruktúre Žilinského kraja (Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001). Ďalším sídlom s vyššou vybavenosťou v blízkosti obce je mesto Liptovský Hrádok (vzdialené cca 10 km) - centrum regionálneho významu tretej skupiny. Obidve tieto mestá poskytujú a budú poskytovať obci Liptovský Ondrej vyššiu vybavenosť a služby nadmiestneho významu.

F) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA OBCE

F.1. ROZBOR ŠIRŠÍCH ÚZEMNÝCH VZŤAHOV

Obec Liptovský Ondrej leží v Liptovskej kotline pod vrchom Baranec v Západných Tatrách a na sútoku Kanského potoka a Trnovca. Kataster obce spadá do povodia rieky Váh.

Stred dediny sa nachádza v nadmorskej výške 680 metrov nad morom, v chotári dosahuje nadmorská výška rozpätie od 660 - 814 metrov nad morom.

Obec je napojená prostredníctvom ciest III. triedy na cestu I/18. Po nej smerom na západ leží okresné mesto Liptovský Mikuláš vzdialené od obce 9 km a smerom na východ leží mesto Liptovský Hrádok vzdialené od obce 10 km.

Obec sa nachádza v Žilinskom kraji v okrese Liptovský Mikuláš. Kataster obce na severe hraničí s obcou Kanská, na západe s mestom Liptovský Mikuláš a obcou Veterná Poruba, na východe s obcami Jakubovany a Jamník a na juhu s obcou Beňadiková.

F.2. POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA

Vo funkčnom využívaní záujmového územia v rámci katastra obce prevažuje poľnohospodárstvo, len z veľmi malej časti je tu aj lesná výroba. Obec chce rozvíjať rekreáciu a cestovný ruch (CR). V budúcnosti je potrebné doplniť chýbajúcu infraštruktúru rekreácie a CR a tiež rozvíjať a podporovať vhodnú vybavenosť pre obyvateľov obce, najmä zamestnanecké príležitosti. Požiadavky na riešenie záujmového územia vychádzajú zo „Spoločného programu rozvoja Horného Liptova do roku 2022“ (sprac MAS Horný Liptov, 2015) a jeho chystanej aktualizácie a sú doplnené novými zámermi obce.

Požiadavky :

- navrhnuť rozvoj obce v jej disponibilnom území
- pri návrhu rozmiestnenia funkčných zložiek mať na zreteli : „rozvíjať priestorové usporiadanie jednotlivých funkčných plôch v obci tak, aby vzťahy a väzby týchto plôch boli prehľadné, jasné a zrozumiteľné pre občanov i návštevníkov obce“, čo je jedným z hlavných cieľov rozvoja obce
- pri návrhu nových funkcií mimo zastavaného územia obce zohľadňovať priebeh prvkov nadradeného územného systému ekologickej stability, ako aj genofondové lokality nachádzajúce sa v katastri obce
- zohľadňovať v návrhu pôdny fond
- rešpektovať ochranné pásma všetkých druhov
- rešpektovať priebeh nadradených trás technickej infraštruktúry a dopravy prechádzajúcich cez územie

Riešenie záujmového územia mimo katastra obce sa nepredpokladá.

G) ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A PROGNÓZY**G.1. OBYVATEĽSTVO**

Obec Liptovský Ondrej patrí administratívne do okresu Liptovský Mikuláš Žilinského samosprávneho kraja. Celková výmera katastra obce je 469 ha (4,69 km²).

Pri počte obyvateľov 627 (SOBD 2021) hustota zaľudnenia obyvateľov **na 1 km²** predstavovala v obci - **134 obyvateľov**, čo bolo o 80 obyvateľov/km² viac ako mal vtedy okres Liptovský Mikuláš (54 obyvateľov na km²), o 33 obyvateľov/km² viac ako mal Žilinský kraj (101 obyvateľov na km²) a o 23 obyvateľov/km² viac ako malo Slovensko (111 obyvateľov na km²), ktoré sa považuje za priemerne zaľudnenú krajinu.

Tab. č. 1: Historický vývoj počtu obyvateľov v obci v rokoch 1869 - 2021 (zdroje : Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, Štatistický úrad SR, obecny úrad)

Rok***	Počet obyvateľov k 31.12.	Prírastok (úbytok) oproti predchádz. obdobiu	Predchádzajúce obdobie =100%	Rok 1869=100%
1869	353	-	-	-
1880	325	-28	92,0	92,0
1890	320	-5	98,5	90,6
1900	303	-17	94,7	85,8
1910	317	+14	104,6	89,8
1921	308	-9	97,2	87,3
1930	267	-41	86,7	75,6
1940	281	+14	105,2	79,6
1948	367	+86	130,6	104,0
1961	336	-31	91,6	95,2
1970	367	+31	109,2	104,0

1980	464	+97	126,4	131,4
1991	401	-63	86,4	113,6
2001	572	+171	142,6	162,0
2011	600	+28	104,9	170,0
2021	627	+27	104,5	177,6
*2023	669	+42	106,7	189,5

Poznámka :

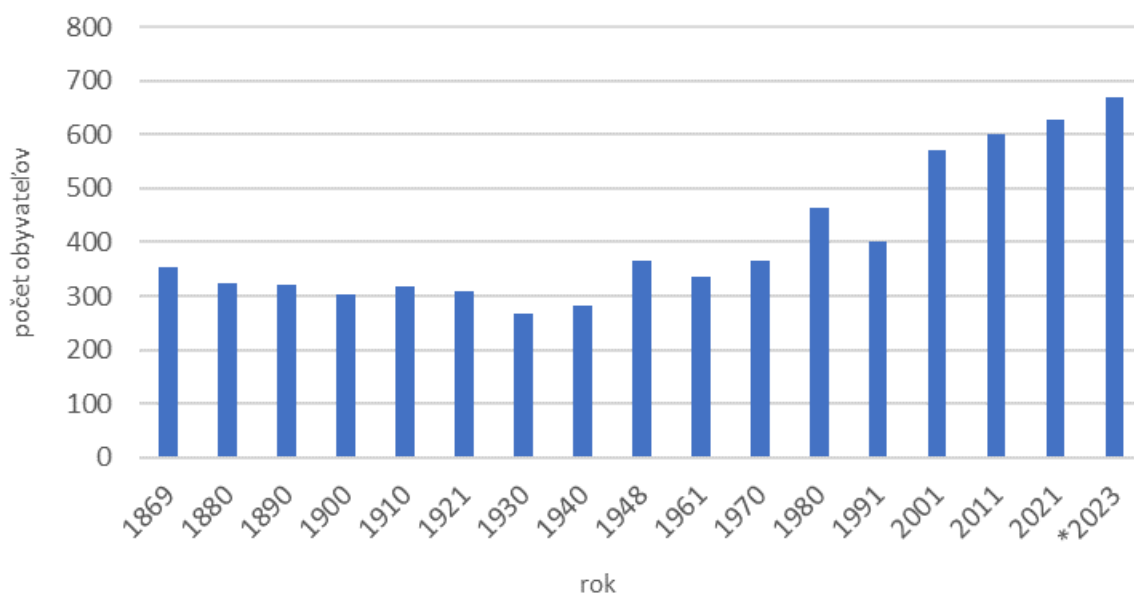
* údaj získaný z Obecného úradu ku dňu 16.05.2023

Od začiatku sčítania obyvateľov roku 1869 do r. 1930 počet obyvateľov pozvoľna klesal na úroveň 267 obyv. Od tohto roku začal s občasnými výkyvmi stúpať a odvtedy sa viac ako zdvojnásobil.

V r. 1869 – 1970 sa počet obyvateľov pohyboval v rozmedzí od 260 do 370 obyvateľov až v r. 1980 stúpol na 464 obyv. V r. 1991 je zaznamenaný pokles na 401 obyv., čo môže byť spôsobené odchodom niektorých obyvateľov aj v súvislosti s nežnou revolúciou a následným otvorením hraníc bývalého Československa. V r. 2001 stúpol počet obyvateľov na 572 a od r. 2011 počet obyvateľov naďalej stúpa.

V súčasnosti k dátumu 16.05.2023 má 669 obyvateľov.

Graf č. I: Vývoj počtu obyvateľov obce Liptovský Ondrej (r. 1869 – 2023)

Pohlavie a vek patria medzi základné biologické znaky obyvateľstva.

Vývoj štruktúry obyvateľstva podľa pohlavia dokumentuje tabuľka č. 3. V roku 2011 bol podiel žien na celkovom počte obyvateľov 51,14%, v roku 2021 to bolo 51,70%. Počet žien prevláda vo všetkých rokoch a to aj z dôvodu, že sa ženy dožívajú vyššieho veku než muži. Dokumentuje to aj tabuľka č. 4 (4a).

Veková štruktúra obyvateľov obce Liptovský Ondrej v roku 2011, rozčlenená na predproduktívny vek (16,50%), produktívny vek (71,57%) a poproduktívny vek (11,93%) charakterizuje vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, čo predstavuje mladnutie populácie v obci – index starnutia je 72,28. V roku 2021 sú však už tieto čísla nepriaznivejšie: predproduktívny vek (14,66%), produktívny vek (70,48%) a poproduktívny vek (14,66%) poukazuje na opačný trend v obci. Index starnutia sa podstatne zhoršil a má hodnotu

100,00.

Tab. č. 4: Indexy vekového zloženia trvale bývajúceho obyvateľstva v obci Liptovský Ondrej za roky 2011-2021 (zdroj www.statistics.sk)

4a: Priemerný vek obyvateľa (rok)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	38,41	38,40	38,93	39,74	39,75	39,91	40,31	40,72	41,04	41,24	40,5
Muži	38,05	37,90	38,82	39,69	39,63	39,95	40,48	40,67	40,66	40,96	40,22
Ženy	38,75	38,89	39,03	39,79	39,86	39,86	40,16	40,76	41,40	41,51	40,76

4b: Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	16,50	16,83	15,66	15,53	15,52	15,75	14,50	14,59	13,82	13,65	14,66
Muži	15,72	15,51	13,95	13,56	13,67	13,86	12,79	13,33	13,29	13,55	14,70
Ženy	17,25	18,10	17,31	17,43	17,31	17,57	16,09	15,77	14,33	13,75	14,63

4c: Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	71,57	71,20	72,27	71,45	71,73	70,78	71,66	70,66	71,38	71,43	70,48
Muži	74,48	74,19	74,42	74,00	76,09	75,58	76,00	76,61	76,74	74,59	74,58
Ženy	68,69	67,94	67,95	66,45	67,63	66,13	67,51	67,51	68,47	68,75	68,06

4d: Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	11,93	11,97	12,07	13,02	12,75	13,47	13,84	14,75	14,80	14,92	14,66
Muži	9,70	9,90	9,30	9,83	10,33	10,56	11,11	12,67	12,29	12,26	11,82
Ženy	14,06	13,97	14,74	16,12	15,06	16,29	16,40	16,72	17,20	17,50	17,31

4e: Index starnutia (Percento)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Spolu	72,28	71,15	77,08	83,87	82,11	85,57	95,51	101,11	107,06	109,30	100,00
Muži	61,70	63,83	66,67	72,50	75,61	76,19	86,84	95,00	92,50	90,48	80,43
Ženy	81,48	77,19	85,19	92,45	87,04	92,73	101,96	106,00	120,00	127,27	118,37

Poznámka :

Index starnutia - počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku. Zvyčajne sa vyjadruje v percentách.

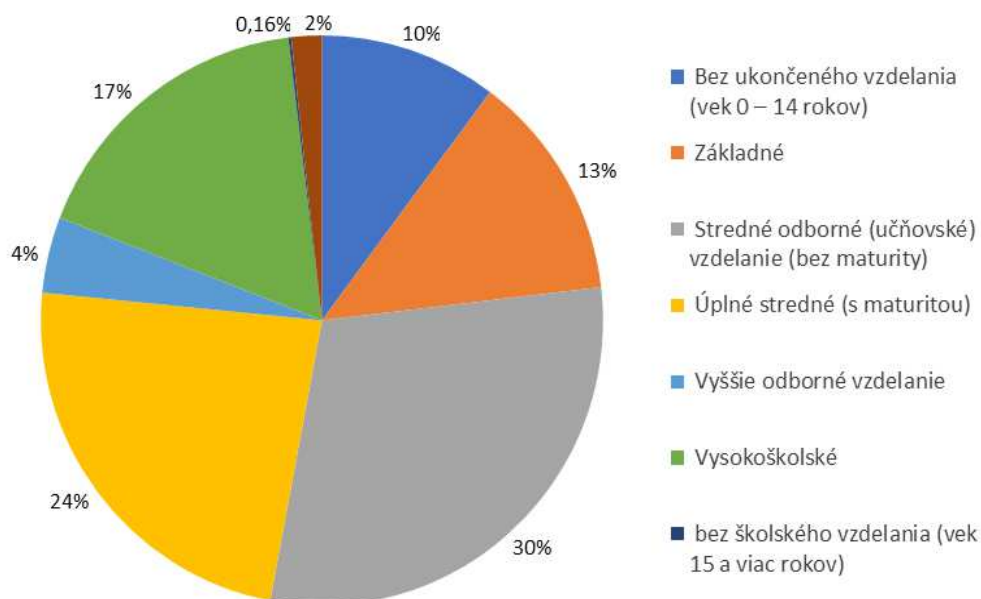
Obyvateľstvo obce Liptovský Ondrej môžeme charakterizovať z hľadiska národnostnej štruktúry ako homogénny typ, nakoľko slovenská národnosť dosahuje 98% obyvateľov.

V roku 2011 pri sčítaní obyvateľov sa nadpolovičná väčšina veriacich obyvateľov (58,33%) prihlásilo k veriacim evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V poslednom sčítaní z r. 2021 je to 49,76%, čo je o takmer 10% menej, stále je to však nadpolovičná väčšina všetkých veriacich obyvateľov. K veriacim rímskokatolíckej cirkvi sa prihlásilo 18,5% obyvateľov a bez vyznania 28,87% obyvateľov.

Vzdelanostná úroveň obyvateľov obce Liptovský Ondrej bola skúmaná na základe sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021. Z výsledkov bolo zistené, že najviac bola zastúpená skupina osôb so stredným odborným (učňovským) vzdelaním bez maturity (29,82%). Nasleduje úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou (23,60%) a potom vysokoškolské vzdelanie (17,22%).

Môžeme konštatovať, že vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v Liptovskom Ondreji je mierne nepriaznivá, ale zodpovedá veľkostnej skupine obce.

Graf č. 2: Vzdelanostná úroveň obyvateľov obce Liptovský Ondrej (SODB 2021)

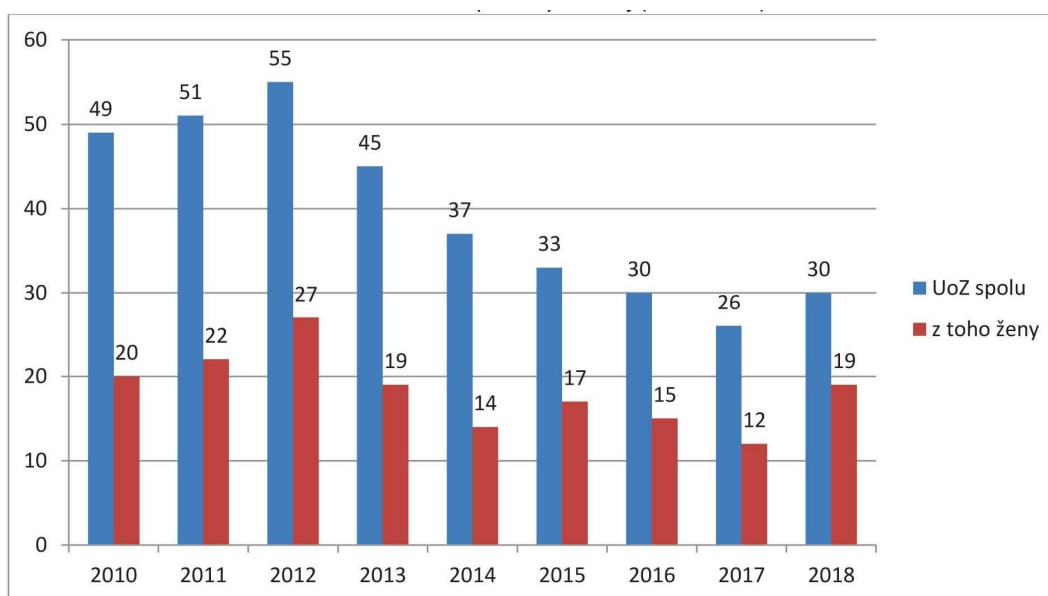

Počet obyvateľov v produktívnom veku je 442 (70,48% z celkového počtu obyvateľov). Na celkovom počte obyvateľov obce Liptovský Ondrej sa v r. 2021 podieľalo ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) 53,11%. Celkový počet EAO podľa sčítania z roku 2021 je 333 obyvateľov, ktorí predstavovali 75,34 % z 442 obyvateľov produktívneho veku.

Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetvového hospodárstva (SODB 2021) v obci Liptovský Ondrej potvrdzuje, že najviac obyvateľstva EAO pracuje vo výrobe (27,33%), nasleduje odvetvie obchodu (11,11%) a poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (9,31%). Stavebníctvo a ubytovacie resp. stravovacie služby sú zastúpené rovnako (obe 5,71%). 4,8% EAO je zastúpené v odborných, vedeckých a technických činnostiach.

Údajom o celkovom počte nezamestnaných v Liptovskom Ondreji v súčasnosti obec nedisponuje. Z materiálu *Komunitný plán sociálnych služieb obce Liptovský Ondrej na obdobie rokov 2020-2025* sú známe údaje, ktoré zbrazuje nasledovný graf.

Graf. č. 3: Uchádzači o zamestnanie – obec Liptovský Ondrej (2010-2018) (zdroj: *Komunitný plán sociálnych služieb obce Liptovský Ondrej na obdobie rokov 2020-2025*) :

Obec je charakterizovaná ako čisto vidiecky typ osídlenia, čo sa prejavuje hlavne v

malých pracovných príležitostiach. Za prácou odchádza 274 obyvateľov, čo predstavuje 75,1% z EAO.

Rozvoj obce ovplyvňujú aj obyvatelia, ktorí podnikajú prevažne na základe živnostenského oprávnenia.

G.2. DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Pre obec Liptovský Ondrej je charakteristický bytový fond v rodinných domoch. Vychádzajúc zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, predstavoval celkový domový fond určený na bývanie v obci 198 domových jednotiek, z toho rodinných domov je 164 (82,83%). 23 domov je z rokov do r. 1945. Asi dve tretiny (107) domov sú postavené po II. sv. vojne do r. 1980. V r. 1981 - 2000 bolo postavených 20 domov. 44 domov je postavených po r. 2000. Nezistené obdobie výstavby je pri 4 domoch.

Úroveň bývania a vybavenosti domácností v obci Liptovský Ondrej je dobrá. Kvalita bývania sa určuje ukazovateľmi ako napríklad počtom obytných miestností, vybavenosť bytov ústredným kúrením, napojením na verejné siete a pod. o starostlivosti svedčí aj množstvo obnovených starších domov v počte 126 (SODB 2021).

G.3. DEMOGRAFICKÁ PROGNOZA

Obec leží v blízkosti okresného mesta Liptovský Mikuláš, ktoré je vzdialené od obce 9 km a tiež leží v blízkosti mesta Liptovský Hrádok (centrum Horného Liptova), ktoré je vzdialené od obce 10 km, cez obec Jamník 8,5 km. Do krajského mesta Žilina je vzdialenosť 98 km.

Obec je napojená na nadradenú cestnú sieť (cesta I/18) prostredníctvom cesty III/2338, ktorá sa napája na štátnu cestu I. triedy I/18 v katastri obce Beňadiková, ktorá je paralelná s hlavným severným dopravným koridorom diaľnice D1 na trase Žilina – Liptovský Mikuláš – Poprad – Prešov – Košice ako nadregionálny cestný ťah E-50 medzinárodnej európskej cestnej siete. Na diaľnicu D1 je napojenie prostredníctvom cesty III. triedy III/2340 medzi obcami Uhorská Ves a Liptovský Ján. Dostupnosť tohto napojenia z centra obce Liptovský Ondrej je cca 5,5 km. V blízkosti katastra obce prechádza I. hlavný železničný vnútroštátny ťah SD č.180 Žilina – Košice s medzinárodným významom, ktorý tvorí elektrifikovaná dvojkolejná trať. Najbližšia železničná stanica je v meste Liptovský Hrádok, vo vzdialenosti cca 8,6 km z centra obce cez obec Jamník, k železničnej stanici v Lipt. Mikuláši je to cca 11 km. Od najbližšieho letiska Poprad je obec vzdialená cca 55 km.

Z demografického pohľadu je obec pomerne stabilná, so silnou majoritou obyvateľov slovenskej národnosti, z náboženského pohľadu je obec evanjelicko-katolícka. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je primeraná veľkosti obce, index starnutia sa za posledných 10 rokov zhoršil o takmer 30%, čo je varovný signál pre obec. Podiel osôb v predproduktívnom veku je sa za posledných 10 rokov znížil o 2%. Podiel osôb v poproduktívnom veku narástol o 3,5%, čo môže byť zapríčinené posunom doby dožitia.

Blízkosť miest Liptovský Hrádok a Liptovský Mikuláš vytvára priaznivé podmienky pre zamestnanosť obyvateľstva, ako aj školské vzdelanie.

Možnosti ubytovania návštevníci nájdu v súkromných apartmánoch a penziónoch. V obci je predajňa potravín, pošta, knižnica, futbalové aj multifunkčné ihrisko. Zrekonštruovaný kultúrny dom je zázemím pre čulý spoločenský život v obci.

Poloha v podhorí Západných Tatier predurčuje Liptovský Ondrej byť vstupnou bránou pre rôzne turistické výlety a hlavne cykloturistikú. Odtiaľto môžu turisti podniknúť túry na vrch Baranec, do Žiarskej doliny, Žiarskeho sedla, Studenej doliny, Račkovej doliny, alebo len tak ísť na prechádzku k miestnemu salašu na dobrú žinčicu a syr.

Všeobecný trend na Slovensku je pokles počtu obyvateľov prirodzeným pohybom (t. j. počet úmrtí je väčší ako počet pôrodov). Od roku 1991 však počet obyvateľov tejto obce stúpa. Veľmi

dôležité sú migračné stimuly (vytváranie bytových, ekonomických, ekologických a sociálnych podmienok), ktoré zabezpečia primeraný nárast počtu obyvateľov obce.

H) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA URBANISTICKÚ KOMPOZÍCIU

Obec Liptovský Ondrej sa formovala ako hromadná cestná zástavba popri miestnom toku Konského potoka a toku Brestovina o čom svedčí zachovalá štruktúra zástavby v tejto časti obce.

Hlavnú rozvojovú os obce v súčasnosti tvoria cesty III. triedy III/2338, ktorá prechádza obcou popri miestnom toku Korská severným smerom a III/2339, ktorá sa odkláňa severozápadným smerom popri toku Trnovec. Vzhľadom na morfológiu terénu má obec údolný charakter, dopravná sieť miestnych komunikácií je prispôbená terénu.

Obec má dve výškové dominanty. Je ňou rímsko-katolícky kostol v severnej časti obce a evanjelický kostol situovaný popri ceste III/2338 o niečo južnejšie.

Urbanistická kompozícia obce je daná morfológiou terénu. Pri riešení verejných priestorov je potrebné dať dôraz na centrum obce, ktoré je vhodné dotvoriť, aby spĺňalo požiadavky na priestorovú dominantu obce a reprezentovalo tak obec.

Celkovo je vhodné posilniť obec občianskou vybavenosťou, vytvoriť podmienky pre podporu podnikania v oblasti služieb cestovného ruchu a služieb pre obyvateľov obce a to všetko so zreteľom na žiadaný prirodzený rast počtu obyvateľov a návštevníkov obce.

Návrh územného plánu obce musí zohľadňovať nasledujúce požiadavky z hľadiska jej urbanistickej kompozície :

- považovať rímsko-katolícky kostol a evanjelický kostol za výškové dominanty obce
- dotvoriť centrum obce ako jej priestorovú dominantu
- zabezpečiť čitateľnosť priestoru v obci pre jasnú orientáciu v nej
- zachovať začlenenie urbanistickej štruktúry do krajinného prostredia

I) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA OBNOVU, PRESTAVBU A ASANÁCIU

Vzhľadom na zámer obce posilniť infraštruktúru rekreácie a cestovného ruchu je vhodné dotvoriť centrum obce ako reprezentatívneho priestoru pre občanov a návštevníkov.

J) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ROZVOJA DOPRAVY A KONCEPCIE TECHNICKÉHO VYBAVENIA

J.1. DOPRAVA

Hlavnú komunikačnú a rozvojovú os obce Liptovský Ondrej tvoria cesty III/2338 a III/2339. Cesta III. triedy III/2338, ktorá prechádza obcou (ako miestna zberná komunikácia B3) je na juhu napojená na nadradenú cestnú sieť cestu I/18 a z obce Liptovský Ondrej pokračuje ďalej na sever do obce Korská, kde končí. Na túto zbernú komunikáciu sa napájajú ďalšie dve komunikácie :

cesta III/2339 smerom do obce Jakubovany, ktorá takisto plní funkciu zbernej komunikácie B3 a cesta III/2359 smerom do obce Jamník, ktorá ďalej pokračuje až do obce Liptovský Peter. Tu sa napája na cestu II. triedy II/537, ktorá je súčasťou tzv. „Malého tatranského okruhu“ (platný ÚPN-VÚC Žilinského kraja). Z hľadiska dopravného významu je existujúci cestný skelet v obci rozčlenený podľa funkčnej triedy (v zmysle STN 736110) do troch skupín. :

- „B3“ zberná komunikácia v koridore cesty III. triedy č. III/2341
- „C2“ významnejšie obslužné komunikácie v obci vedené od zbernej komunikácie B3 cez starú aj novú zástavbu obce a opätovné napojenie na B3
- „C3“ krátke obslužné radiály a ostatné miestne obslužné a prístupové komunikácie, umožňujúce prístup a priamu obsluhu objektov.

Z hľadiska hromadnej dopravy má obec priame autobusové spojenie s mestom Liptovský Mikuláš, ktorý tvorí dôležitý dopravný uzol Liptova.

Trasa diaľkovej prepravy osôb cez obec neprechádza. Na železničnej stanici v L. Mikuláši je možnosť prestúpiť na osobné vlakové spoje a rýchliky vrátane medzinárodných, v L. Hrádku na osobné vlakové spoje. Diaľkovú autobusovú dopravu v súčasnosti zabezpečuje v Liptovskom Mikuláši jediná prepravná spoločnosť FlixBus.

Z nemotorovej dopravy sú významné tri cyklotrasy prechádzajúce obcou a neďaleká Podtatranská cyklomagistrála, ktorá má regionálny charakter.

Požiadavky :

- Navrhované rozvojové lokality v návrhu UPN-O napojiť na sieť miestnych komunikácií.
- Navrhnuť dostatočné priestory pre statickú dopravu a to najmä v lokalitách s občianskou vybavenosťou, rekreačným a športovým využitím.
- V prípade, že si to návrh UPN-O vyžiada navrhnuť nové umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačiť ich pešiu dostupnosť.

J.2. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

j.2.1. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie obce Liptovský Ondrej pitnou vodou je privádzané zo zdroja pitnej vody v katastrálnom území obce Jamník. V obci je vybudovaná verejná vodovodná sieť.

Požiadavky :

- Navrhované rozvojové lokality v návrhu UPN-O napojiť na existujúcu vodovodnú sieť.
- Dodržať ochranné pásma vodohospodárskych zariadení v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z.
- Nové dopravné miestne komunikácie resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu a technické siete, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať v jednej trase pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalita a pod.).

V obci Liptovský Ondrej je vybudovaná kanalizácia. Obec je odkanalizovaná potrubím DN 100-300mm, z ktorého sú splaškové vody odvedené smerom na juhozápad do čističky odpadových vôd (ČOV) na juhozápadnom konci obce pri areáli hospodárskeho dvora poľnohospodárskeho subjektu.

Požiadavky :

- Navrhované rozvojové lokality v návrhu UPN-O napojiť na existujúcu kanalizačnú sieť.

Ďalšie požiadavky súvisiace s vodným hospodárstvom :

- Navrhnuť potrebné protipovodňové a vodozádržné opatrenia.
- V rámci rozvoja obce rešpektovať zákon o vodách č.364/2004 Z. z. a príslušné platné normy STN.

j.2..2. Energetika**- ELEKTRICKÁ energia**

Záujmové územie obce je zásobované elektrickou energiou 22kV vonkajším vedením č. 266 z transformovne 110/22 kV Závažná Poruba. Odberatelia el. energie sú zásobovaní z distribučných transformátorových staníc (TS) 22/0,42 kV. V katastri obce sú celkom 4 TS

Požiadavky :

- Riešiť v návrhu UPN-O zásobovanie rozvojových lokalít obce elektrickou energiou.
- Dodržať ochranné pásmo existujúcich a plánovaných zemných a vzdušných vedení.
- V prípade návrhu lokalít s vyšším odberom elektrickej energie je potrebné uvažovať s vybudovaním trafostanice v blízkosti miesta výstavby.

- PLYN

Južnou časťou katastrálneho územia obce prechádza trasa VVTL plynovodu DN 500 o menovitom pretlaku zemného plynu 6,3 MPa. Regulačná stanica plynu sa nachádza mimo katastrálneho územia obce Liptovský Ondrej juhovýchodne od jej katastrálnej hranice. VTL prípojka DN 100 PN 6,3 MPa je z materiálu ocel' pre obce Liptovský Ondrej, Jakubany a Jamník o výkone 500 m³/hod. V súčasnosti je obec takmer celá plynofikovaná plynovodnou distribučnou sieťou (DS) budovanou z materiálu ocel' a PE. Sieť STL plynovodov v obci je jednoduchá, nezokruhovaná, vedená jednostranne po miestnych komunikáciách a cestách tretej triedy III/2338 a III/2339. Tlaková hladina siete je do 100 kPa

Požiadavky :

- Riešiť v návrhu UPN-O napojenie navrhovaných lokalít na rozvod plynu.
- Pri plánovaní a výstavbe rozvojových lokalít v zmysle zákona 251/2012 Z. z. rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma existujúcich plynárenských zariadení.

- INÉ

- Podporovať využitie obnoviteľných druhov energie.

j.2..3. Telekomunikácie

Cez obec prechádza trasa diaľkového optického kábla (DOK) spoločnosti Telekom v úseku od obce Beňadiková smerom do Jakubovian a tiež smerom do obce Kónská.

Miestny telekomunikačný uzol (digitálna ústredňa) je umiestnený v budove pošty a prevádzkuje ho spoločnosť Slovak Telekom. Spoločnosť Slovak Telekom je aj vlastníkom pevnej siete slaboprúdu v obci.

Obec je pokrytá signálom mobilných telefónnych operátorov - signálom tele-komunikačných spoločností Orange, Telekom a O2.

Požiadavky :

- Podporovať telekomunikačnú infraštruktúru.

K) POŽIADAVKY NA OCHRANU PRÍRODY A TVORBU KRAJINY, KULTÚRNEHO DEDIČSTVA, PRÍRODNÝCH ZDROJOV A EKOLOGICKEJ STABILITY ÚZEMIA

K.1. OCHRANA PRÍRODY

V katastri obce sa nenachádzajú štátom chránené územia ani územia európskeho významu.

Z uvedeného vyplýva, že v území katastra platí prvý stupeň ochrany prírody podľa zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z..

Z národného hľadiska boli v katastri zaznamenané biotopy národného významu, pre ktoré platí, že v SR sú ohrozené vymiznutím, alebo majú malý prirodzený areál, alebo predstavujú typické ukážky biogeografických oblastí Slovenskej republiky (podľa zákona o ochrane prírody a krajiny). Podľa katalógu biotopov SR sú to nasledovné biotopy: Lk 1 - Nížinné a podhorské kosné lúky, Lk 5 - Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, Lk 6 - Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Ls1.3 - Jaseňovo – jelšové podhorské lužné lesy, Kr 3 - Sukcesné štádia s borievkou obyčajnou, Kr 7 - Trnkové a lieskové kroviny.

Chránené druhy rastlín aj živočíchov možno nájsť na viacerých miestach katastra. Pri spracovaní MÚSES boli zaznamenané druhy chránené vstavačovité druhy *Dactylorhiza sambucina*, *Dactylorhiza majalis* a *Platanthera bifolia*. Zo živočíšnych chránených druhov sa tu vyskytujú druhy európskeho významu a ohrozené druhy národného významu: *Lestes barbarus*, *Lestes virens*** (šidlovka), chriaštel' pol'ný/chrapkáč pol'ný** (*Crex crex*) a včelár lesný** (*Pernis apivorus*). V rámci biocentra regionálneho významu Brestovina sú vymenované ďalšie druhy chránených rastlín a živočíchov.

Druhovú ochranu prírody platí aj mimo chránených území. Chránené druhy rastlín aj živočíchov možno nájsť na viacerých miestach katastra. Pri spracovaní MÚSES boli zaznamenané druhy chránené vstavačovité druhy *Dactylorhiza sambucina*, *Dactylorhiza majalis* a *Platanthera bifolia*. Zo živočíšnych chránených druhov sa tu vyskytujú druhy európskeho významu a ohrozené druhy národného významu: *Lestes barbarus*, *Lestes virens*** (šidlovka), chriaštel' pol'ný/chrapkáč pol'ný** (*Crex crex*) a včelár lesný** (*Pernis apivorus*). V rámci biocentra regionálneho významu Brestovina sú vymenované ďalšie druhy chránených rastlín a živočíchov.

V rámci katastra sa nenachádzajú chránené stromy ako kategória zákona o ochrane prírody a krajiny. Pre dreviny platí všeobecná ochrana drevín rastúcich mimo les dosahujúcich potrebné parametre, ktorá vyplýva takisto z uvedeného zákona o ochrane prírody a krajiny.

Požiadavky mimo chránených území :

- uplatňovať druhovú ochranu rastlín a živočíchov na celom území obce
- rešpektovať navrhované prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES)
- zachovať sprievodnú vegetáciu vodných tokov
- zachovať a rozvíjať štruktúry nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) v poľnohospodárskej krajine

K.2. ÚZEMNÝ PRIEMET EKOLOGICKEJ STABILITY ÚZEMIA

Podľa aktuálneho RÚSES okresu Liptovský Mikuláš, ktorý aktualizoval ÚSES v rámci ÚPN VÚC Žilinského samosprávneho kraja sa v katastri nachádza Biocentrum regionálneho významu Brestovina.

Pre kataster obce Liptovský Ondrej bol spracovaný MÚSES v rámci spracovania Projektu pozemkových úprav (PPÚ) k. ú. Liptovský Ondrej (sprac. Geopris, spol. s.r.o. Banská Bystrica, 2012). Tento bol použitý ako jeden z podkladov pre spracovanie Krajinnoeekologického plánu. MÚSES vyčlenil v rámci riešeného územia nasledovné prvky:

Lokálne biocentrá:

MBc1 – Brestoviny – Kostolné a MBc2 – Javorové.

Lokálne biokoridory:

MBk1 – Potok Stošianka

MBk2 – Potok Trnovec

MBk3 – Konský potok

Interakčné prvky:

IP1 – lesík na Osíkovci

IP2 – NDV v lokalite Diel

IP3 – lúka v lokalite Povrazy

IP4 – svah Pod stráňami

Požiadavky ÚSES :

- rešpektovať ÚPN-VÚC Žilinského kraja v platnom znení a RÚSES okresu Liptovský Mikuláš.
- pri návrhu UPN-O vychádzať z Krajinnoeekologického plánu (sprac. Ing. Peter Gažík, 2023)

K.3. KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL

Starobylá obec Liptovský Ondrej leží v Liptovskej kotline pod vrchom Baranec v Západných Tatrách nad sútokom Konského potoka a Trnovca. Obec s farou sa spomína od roku 1332 a 1352 ako S. Andreas v majetkovom spore medzi Bohumírovými potomkami. Územie Liptovského Ondreja, Jakubovian a Konskej patrilo do polovice 12. storočia k rozsiahlemu kráľovskému majetku nazývaného "Mogyarfalu" (Uhorská Ves), ktorý slúžil ako hraničná základňa pre vojensko-strážnu posádku, ktorá strážila hranice utvárajúceho sa Uhorska. Obec sa vyvinula v chotári Uhorskej Vsi v prvej polovici 13. storočia. Patrila zemianskej rodine Andreánskych.

V prvých písomných zmienkach sa obec spomína ako „S. Andreas“, v r. 1380 ako „Zentandreas“. V listine z roku 1480 sa uvádza slovenský názov „Swaty Ondreg“, v latinskej podobe „Sanctus Andreas“, na začiatku 16. storočia už aj v maďarskej podobe ako „Zenth Andras“. V r. 1773 mala obec názov „Swatý Ondrej“, od r. 1948 mala obec názov „Liptovský Svätý Ondrej“ a od r. 1952 už len „Liptovský Ondrej“.

V druhej polovici 15. storočia okolo roku 1472, sa Liptovom prehnalo vojsko kráľa Kazimíra. Za obeť mu padla väčšina dedín v okolí. Prechodom poľských vojsk bol Liptovský Ondrej zničený.

V roku 1536 tunajší zemanovia bývali v štyroch kúriách, na konci 16. storočia dedina pozostávala zo štyroch kúrií ondrejských zemanov, kostola a fary.

Najstaršou pamiatkou je rímskokatolícky kostol Sv. Ondreja, ktorý dali postaviť v druhej polovici 13. storočia predkovia zemanov z Liptovského Ondreja. Ďalšou je kúria rodiny Andreánskych.

Katolícka škola v obci fungovala v období 1732 až 1908, kedy ju pre nedostatok katolíkov zrušili. Evanjelická škola postavená v tridsiatych rokoch minulého storočia slúži ako zborový dom evanjelickej cirkvi dodnes. Neoklasicistický evanjelický kostol z roku 1904 má organ vyrobený v organárskej dielni Schlag&Söhne Schweidnitz. Na Slovenskú sú iba dva takéto nástroje.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, tesárstvom a od 19. storočia najmä murárstvom. Ešte v pol. 20. stor. tu tkali plátno a činovať a pletli košíky. V r. 1951 boli v obci

založené štátne majetky, ktoré v r. 1958 prevzalo Jednotné roľnícke družstvo. V súčasnosti tu sídli poľnohospodárske družstvo Agria a. s., ktoré združuje 2700 vlastníkov pôdy a obhospodaruje 19 katastrov liptovských obcí.

Povodeň v roku 1928 a požiar v roku 1932 spôsobili v obci značné hospodárskej škody.

Počas obdobia Slovenského národného povstania sa obec zapojila do bojov.

V katastrálnom území Liptovský Ondrej sa nenachádzajú žiadne plochy, ktoré by boli pamiatkovými územiaми vyhlásenými podľa pamiatkového zákona – pamiatková zóna, resp. pamiatková rezervácia, ani žiadne priestory a objekty chránené ako historická zeleň.

V súčasnosti sa na riešenom území nachádzajú nasledovné národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP), ktoré sú predmetom pamiatkovej ochrany v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len pamiatkový zákon) a sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ďalej len ÚZPF) :

- Rímsko-katolícky kostol zasvätený sv. Ondrejovi sa nachádza na pozemku par. č. 67 v k. ú. Liptovský Ondrej na severovýchodnom okraji obce Liptovský Ondrej (ÚZPF 11959/1).
- Kúria rodu Andreánsky stojí na pozemku par. č. 63/1 v k.ú. Liptovský Ondrej, v zastavanom území obce v tesnej blízkosti a ochrannom pásme kultúrnej pamiatky Kostola svätého Ondreja (ÚZPF 345/1).

Pamätihodnosti obce obec Liptovský Ondrej neeviduje.

Zachovalé tradície, kultúrno-spoločenské podujatia obce (*zdroj: Komunitný plán sociálnych služieb obce Liptovský Ondrej na obdobie rokov 2020-2025*) :

- Zábava pre všetkých
- Obecný maškarný ples
- Majáles
- ples rodičov
- každoročné zhromaždenie obyvateľov obce
- stretnutie dôchodcov
- obecná zabíjačka, fašiangy
- Deň rodiny
- divadlá
- Ondrejská zábava a kapustnica
- Partizánska vatra

Záujmové združenia v obci sú nasledovné:

- Dobrovoľný hasičský zbor (Vznik dobrovoľného hasičského zboru sa datuje od roku 1932. V súčasnosti v požiarnych súťažiach reprezentujú obec družstvo mužov a družstvo žien.)
- Divadelný ochotnícky súbor
- folklórna skupina Brestovina
- Športový klub TJ Liptovský Ondrej (je zameraný na futbal a prácu s dorastajúcou mládežou. Okrem mužstva dorastu je v obci aj futbalové mužstvo dospelých.)
- Klub žien
- Poľovné združenie Baranec
- Jednota dôchodcov

Požiadavky na ochranu kultúrneho dedičstva:

- Chrániť NKP v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.
- Zachovať charakter historických urbanistických priestorov a ich väzby na prírodné prostredie.
- Z hľadiska ochrany predpokladaných archeologických nálezísk v katastri obce rešpektovať zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.

- Udržiavať a rozvíjať miestne tradície.

K.4. PRÍRODNÉ ZDROJE

Kataster obce nie je bohatý na prírodné zdroje. Lesy tu nie sú bohato zastúpené – zaberajú plochu len 3,8% z celkovej rozlohy katastra a sú výhradne hospodárske. Najviac plochy zaberajú trvalé trávne porasty - 51.3%. Vodné zdroje sa tu nenachádzajú. Katastrom pretekajú tri malé vodné toky : Trnovec, Brestovina a Korský Potok, západnú hranicu katastra tvorí tok Stošianka. Prírodným zdrojom sú aj genofondové plochy – tu ich predstavuje fytoecologická aj zoologická lokalita Brestovina.

Požiadavky na ochranu prírodných zdrojov :

- Rešpektovať nadradené RÚSES a navrhované MÚSES.

L) POŽIADAVKY Z HĽADIŠKA OCHRANY TRÁS NADRADENÝCH SYSTÉMOV DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

L.1. NADRADENÁ DOPRAVA

Hlavnú komunikačnú os obce Liptovský Ondrej tvoria cesty III/2338 a III/2339. Obidve pokračujú do ďalších obcí Korská a Jakubovany, ktoré sú obcami koncovými. Ďalšia cesta III. tr. cesta III/2359 sa na cestu III/2338 napája mimo zastavanej časti obce a smeruje do obce Jamník. Katastrom obce neprechádza nadradená doprava.

L.2. NADRADENÁ TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

I.2..1. Vodné hospodárstvo

Kataster obce nemá vlastný zdroj vody. Zásobovanie obce Liptovský Ondrej pitnou vodou je privádzané zo zdroja pitnej vody v katastrálnom území obce Jamník. Odpadové vody sú odvádzané do vlastnej ČOV. V katastri obce sa nenachádza nadradený systém vodného hospodárstva.

I.2..2. Energetika

Zájmové územie obce je zásobované elektrickou energiou 22kV vonkajším vedením č. 266 z transformovne 110/22 kV Závažná Poruba., ktoré pokračuje cez kataster do susedných obcí.

Južnou časťou katastrálneho územia obce prechádza trasa VVTL plynovodu DN 500 o menovitom pretlaku zemného plynu 6,3 MPa. Regulačná stanica plynu sa nachádza mimo katastrálneho územia obce Liptovský Ondrej juhovýchodne od jej katastrálnej hranice.

Požiadavky :

- V návrhu UPN-O je nutné chrániť jestvujúce trasy a zariadenia nadradeného energetického technického vybavenia na území katastra obce.
- Rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma energetických zariadení v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z.

Cez obec prechádza trasa diaľkového optického kábla (DOK) spoločnosti Slovak Telekom v

úseku od obce Beňadiková smerom do Jakubovian a tiež smerom do obce Korská. Vykrývač fy Slovak Telekom sa nachádza v katastri obce nad cintorínom pri účelovej komunikácii na trase do Jakubovian.

Požiadavky :

- Postupovať v zmysle zákona o elektronických komunikáciách (č. 610/2003 Z. z.).

M) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE ZO ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI A COO

V katastri obce sa nenachádza územie (alebo jeho časť), ktoré je predmetom záujmu obrany štátu.

V obci je aktívny Dobrovoľný hasičský zbor so základným hasičským vybavením v budove požiarnej zbrojnice umiestnenej v areáli hospodárskeho dvora fy Agria a.s. a teda sú zabezpečené základné požiadavky z hľadiska záujmov požiarnej ochrany. Tieto rešpektovať aj v návrhu UPN-O.

V obci sa v minulosti vyskytli povodňové situácie, z tohto dôvodu obec pristúpila k výstavbe protipovodňovej ochrany, ktorá bola vybudovaná v r. 2014 s finančnou pomocou zdrojov Európskej únie.

Obec má vypracovanú „Dokumentáciu krízového štábu obce“ v zmysle zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov, ktorej súčasťou je „Formalizovaná dokumentácia (CO obce)“, ktorá obsahuje:

- Vyhlásenie a odvolanie mimoriadnej situácie
- Vyhlásenie a odvolanie II. a III. stupňa povodňovej aktivity
- Vyhlásenie a odvolanie evakuácie
- Príkaz na vykonanie záchranných prác v mieste mimoriadnej udalosti

Pre okres Liptovský Mikuláš bol v r. 2020 vypracovaný Plán hlavných úloh pre obce a mestá pri plnení úloh CO obyvateľstva, krízového riadenia, hosp. mobilizácie a obrany štátu na r. 2020, ktorý je stále aktuálny a je návodom pre obce a mestá v okrese Liptovský Mikuláš pre činnosti v danej oblasti.

- Rešpektovať v návrhu UPN-O základné požiadavky z hľadiska záujmov požiarnej ochrany.
- Navrhnúť potrebné protipovodňové a vodozádržné opatrenia.

N) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA OBCE

Kataster obce z hľadiska využívania územia je členený nasledovne (Štatistický úrad SR, 2019) : Celková výmera územia v m² je 4 688 627, z toho poľnohospodárska pôda 3 442 611m², nepoľnohospodárska pôda 1 246 016m², z toho lesné pozemky len 180 118m² – čo je necelých 5% z celkovej rozlohy katastra. Zvyšok tvoria vodné plochy 44 705m², zastavané plochy a nádvorja 319 086m² a ostatné plochy 702 107m².

Je zrejmé, že v katastri prevláda poľnohospodárska pôda a teda dominantná v obci je

poľnohospodárska výroba.

Samotná obec má prevládajúcu obytnú funkciu s tým, že už v súčasnosti tu je zastúpená v malom aj rekreačná funkcia vzhľadom na vhodnosť územia so zameraním sa na turistiku a cykloturistiku (už v súčasnosti), prípadne agroturistiku v budúcnosti.

Požiadavky :

- Naďalej rozvíjať v obci funkciu bývania a rekreácie.
- Rozvíjať infraštruktúru rekreácie a cestovného ruchu v nadväznosti na potenciál obce a širšieho okolia.
- Funkcie výroby (poľnohospodárska, lesná a ostatná výroba) riešiť v rámci limitov daných v území.

O) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA, SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY A VÝROBY

O.1. DOMOVÝ FOND

Pre obec Liptovský Ondrej je charakteristický bytový fond v rodinných domoch. Vychádzajúc zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, predstavoval celkový domový fond určený na bývanie v obci 198 domových jednotiek, z toho rodinných domov je 164 (82,83%). 23 domov je z rokov do r. 1945. Asi dve tretiny (107) domov sú postavené po II. sv. vojne do r. 1980. V r. 1981 - 2000 bolo postavených 20 domov. 44 domov je postavených po r. 2000. Nezistené obdobie výstavby je pri 4 domoch.

Tab. Domy (SODB 2021) :

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné Obývané budovy	Núdzové bývanie a neskolaudované	Domový fond spolu	v %
Domov spolu					234	100
Trvale obývaných domov	164	7	23	4	197	84,19
v %	82,83	3,54	11,61	2,02	100	
Neobývaných domov					37	15,81

Obec má zámer nových lokalít obytných plôch, ktoré budú predmetom návrhu UPN-O Liptovský Ondrej.

Požiadavky :

- V zmysle zámerov obce navrhnuť rozvojové plochy individuálneho bývania.
- Preveriť plochy pre výstavbu nájomných bytových domov.

O.2. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

Obec má zachovanú časť štruktúry pôvodnej historickej zástavby. Nachádza sa tu zopár objektov vybavenosti obce : obchod s potravinami, dva kostoly, farský úrad a bývalá pekáreň. Požiarna zbrojnica a autoservis sa nachádzajú v hospodárskom dvore poľnohospodárskeho subjektu Agria a.s.. Nová Materská škola a polyfunkčný objekt s Obecným úradom, Knižnicou,

Poštou a Kultúrnym domom sú situované južne od zachovalej štruktúry pôvodnej zástavby a smerom na východ popri ceste III/2339 je administratívne centrum firmy Agria a.s.. Športový areál s futbalovým a multifunkčným ihriskom sa nachádza východne od hospodárskeho dvora firmy Agria a.s. medzi tokom Trnovec a cestou III/2338.

Niektoré objekty v nedávnej minulosti slúžiace vybavenosti obce v súčasnosti slúžia pre iný účel : bývalá pekáreň ako plnička sirupov, pohostinstvo – teraz rodinný dom.

Za vyššou vybavenosťou (športovo-rekreačné a kultúrne vyžitie) obyvatelia obce dochádzajú do mesta Liptovský Mikuláš, resp. Liptovský Mikuláš Hrádok.

Pri napĺňaní strategického cieľa rozvoja obce je súčasná občianska vybavenosť nepostačujúca. Je nutné:

Požiadavky :

- navrhnuť infraštruktúru služieb v rámci rozvoja rekreácie a cestovného ruchu
- podporovať postupné využívanie hospodárskeho dvora fy Agria s.r.o. na funkciu nezávadnej výroby a služieb v obci a tým podporovať rozvoj a zamestnanosť v obci
- vytvárať predpoklady pre rozvoj harmonickej štruktúry občianskej vybavenosti. V praxi to bude znamenať uspokojovanie potrieb v oblasti obchodu, služieb, kultúry, rekreácie a športu.
- dobudovať verejné priestranstvá s oddychovými zónami a zeleňou

O.3. SOCIÁLNE VYBAVENIE

Na základe zákona č.416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1.7.2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

Vzhľadom k tomu, že obec Liptovský Ondrej je malá obec, vzdelávacie zariadenia v obci sú zastúpené materskou škôlkou (MŠ), ktorá sa nachádza v strede obce pri polyfunkčnej budove.

Vzhľadom k tomu, že obec Liptovský Ondrej nie je zriaďovateľom žiadneho vlastného zariadenia sociálnych služieb, zabezpečuje stravovanie pre seniorov (v Materskej škole), zabezpečuje pre klientov pobytovú formu v sociálnych zariadeniach prostredníctvom iných poskytovateľov (inou obcou, VÚC, neverejným poskytovateľom) na základe výberu klienta. Sociálne služby v obci sú plne zabezpečené aj terénnou sociálnou službou.

Objekty zdravotníckych služieb sa v obci nenachádzajú.

Za ďalšou vybavenosťou (základné a stredné školstvo, zdravotná starostlivosť, kultúra) obyvatelia obce dochádzajú do mesta Liptovský Mikuláš, resp. Liptovský Hrádok.

Požiadavky :

- umožniť rozvoj a dostupnosť sociálnej vybavenosti, zdravotníckych služieb a opatrovateľskej starostlivosti
- v návrhu uvažovať s možnosťou založenia obecného sociálneho podniku
- v návrhu uvažovať s možnosťou denného stacionára pre starších a znevýhodnených občanov

O.4. VÝROBA

V obci prevažuje poľnohospodárska výroba, z malej časti je tu lesná výroba.

o.4..1. Poľnohospodárstvo

Katastrálne územie Liptovského Ondreja predstavuje typ krajiny s prevahou trvalých trávnych porastov s veľmi malou intenzitou poľnohospodárskej výroby a patrí do zemiakárskeho okrsku s veľkým chovom hovädzieho dobytká (Zelenský K., 2002: *Využívanie poľnohospodárskej krajiny, Atlas krajiny SR*).

Územie obce patrí v rámci Slovenska typom poľnohospodárskej krajiny s krátkym až najkratším vegetačným obdobím, podtyp s chladnou až studenšou zimou (Zelenský K., 2002: *Typy poľnohospodárskej krajiny, Atlas krajiny SR*) s podielom poľnohospodárskej pôdy na celej výmere katastra do 20% (Spišiak P., 2002: *Priestorová diferenciácia PP, Atlas krajiny SR*).

Obec je zaradená medzi znevýhodnené horské oblasti (H1), kde priemerná nadmorská výška územia obce je väčšia ako 700 m n. m..

Z hľadiska štruktúry poľnohospodárskej pôdy podľa Štatistického úradu SR predstavuje poľnohospodárska pôda 344,26 ha, z čoho orná pôda 94,55 ha, trvalé trávne porasty predstavujú 239,75 ha a záhrady 9,95 ha (Štatistický úrad SR, 2022).

V Liptovskom Ondreji sú dva významné poľnohospodárske subjekty : AGRIA a. s. Liptovský Ondrej, ktorý má v území zriadené sídlo a 2 hospodárske dvory a Agrofarma Baranec s.r.o..

AGRIA a. s. hospodári v katastri Liptovský Ondrej na cca 126 ha poľnohospodárskej pôdy, na ktorej je v súčasnosti zasiata lucerna. Zameraním rastlinnej výroby je výroba objemových krmív z trvalých trávnych porastov a na ornej pôde pestovanie lucerny, ďatelinotrávnej miešanky, zemiakov, obilnín - jačmeňa, pšenice a olejiny - repky olejnej. V súčasnosti chová 208 ks hovädzieho dobytká. Hlavný hospodársky dvor fy AGRIA a. s. Liptovský Ondrej je situovaný v západo-južnej časti obce a je orientovaný na živočíšnu aj rastlinnú výrobu. V minulosti chovali aj ovce – v súčasnosti ovčín situovaný v blízkosti centra obce nie je využívaný na svoj pôvodný účel – nachádza sa tu stolárska dielňa.

Agrofarma Baranec obhospodaruje v katastri obce cca 200 ha poľnohospodárskej pôdy – lúk a pasienkov, chová 500 ks oviec a 50 ks hovädzieho dobytká. Hospodársky dvor Agrofarmy Baranec je situovaný v severnej časti obce.

Požiadavky :

- Podporovať trvalo-udržateľné hospodárenie v poľnohospodárskej krajine.
- Podporovať biodiverzitu v poľnohospodárskej krajine aj prípadným doplnením líniových prvkov drevinovej vegetácie pôvodných druhov stromov a krov popri poľných cestách a účelových komunikáciách.
- Neuvažovať s rozšírením chovu hospodárskych zvierat v hospodárskych dvoroch, ktoré sú v kontakte s obytným a rekreačným územím.

o.4..2. Lesné hospodárstvo

Riešené územie patrí do LHC Liptovský Mikuláš. Lesy obce Liptovský Ondrej sú zastúpené len minimálne a to v priestore Brestovina len v menšej skupine porastov a osamoteného porastu uprostred lúky Osikovec. Celkom zaberajú okolo 3,8% výmery katastra. Využívané sú ako hospodárske lesy. Z lesníckeho hľadiska sa jedná o kyslé smrečiny s jedľou (*Piceetum abietinum*). Z lesných typov, ktoré podrobne charakterizujú stanovište je zastúpený typ čučoriedkových smrečín s jedľou nižšieho vegetačného stupňa s diferenciálnymi druhmi *Luzula nemorosa*, *Deschampsia flexuosa*, *Vaccinium myrtillus* a *Oxalis acetosella*.

Drevinové zloženie tvorí dominantný smrek obyčajný s okolo 80% zastúpením a k nemu sa pridávajú dreviny jelša sivá, jaseň štíhly, smrekovec opadavý, breza, topol', vrba biela a krehká, čerešňa vtáčia a ďalšie. Pri obnove lesných porastov sa znižuje zastúpenie smreka do 50%, významne sa zavádza jedľa, smrekovec a buk, menej javor horský čím sa zvyšuje zastúpenie

listnáčov na úkor ihličnanov ako reakcia na klimatické zmeny.

Vlastníkom lesa je Pozemkové spoločenstvo, Liptovský Ondrej.

Požiadavky :

- Podporovať trvalo-udržateľné hospodárenie v lesnej krajine.
- Podporovať biodiverzitu v lesnej krajine aj prípadným doplnením rôznorodej druhovosti listnatých a ihličnatých drevín pôvodných druhov stromov.
- Rešpektovať program starostlivosti o les (lesný hospodársky plán) so stanoveným tvarom lesa, obnovnou dobou, spôsobom a formou hospodárenia, obnovným a cieľovým druhovým zložením.

o.4..3. Iná výroba

V objekte bývalého ovčína je stolárska dielňa fy AGRIA a. s. Liptovský Ondrej.

V katastri obce sa iná výroba v obci nenachádza. V obci sú živnostníci, ktorí pôsobia v stavebníctve ako subdodávatelia.

Požiadavky :

- Preveriť prípadnú možnosť ďalšieho rozvoja výroby a skladového hospodárstva najmä v rámci územia – napr. v areáli hospodárskeho dvora fy AGRIA a. s., kde v súčasnosti dochádza k útlmu živočíšnej výroby.
- Podporovať výrobu v obci založenú na vlastných zdrojoch a tradícii.
- Neuvažovať s budovaním výrobných prevádzok s nadmerným hlukom v blízkosti obytného, príp. rekreačného územia.

O.5. CESTOVNÝ RUCH

Celý kataster Liptovského Ondreja sa nachádza v atraktívnom prostredí podhoria Západných Tatier, odkiaľ sú hory dostupné cez cyklotrasy a blízke turistické trasy. Priamo v obci a blízkom okolí sú nasledovné atraktivity:

1. rímsko-katolícky kostol Sv. Ondreja (zapísaný v ÚZPF ako NKP)
2. zemianska kúria rodiny Andreánskych (zapísaná v ÚZPF ako NKP)
3. Inline korčuľovanie – neďaleké letisko Jakubovany-Jamník (2 km)
4. Jazda na koňoch – Beňadiková (3 km)
5. Prírodná pamiatka Háje (1,5 km) - nevelké chránené územie v strednej časti Liptovskej kotliny pri ceste medzi obcami Beňadiková a Liptovský Ondrej vyhlásené v roku 1977
6. Náučný chodník Jakubovany – Baranec (začiatok trasy z centra obce Jakubovany – 1 km)

V okolí obce je množstvo ďalších historických pamiatok, pamätihodností, turistických atrakcií a chránených území v rámci celého Liptovského regiónu.

Požiadavky :

- Rozvíjať infraštruktúru rekreácie a cestovného ruchu v nadväznosti na potenciál obce a širšieho okolia.
- Podporovať rekreáciu a cestovný ruch v obci založený na vlastných zdrojoch a tradíciách.

P) POŽIADAVKY Z HĽADISKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Z hľadiska hodnotenia stavu životného prostredia jednotlivých okresov na základe zaťaženia územia stresovými faktormi (IZAKOVIČOVÁ Z., MYOZEOVÁ M., 2002: *Zaťaženie územia vybranými stresovými faktormi podľa okresov, Atlas krajiny SR*) je územie katastra Liptovský Ondrej ako súčasť okresu Liptovský Mikuláš zaradené medzi územia zaťažené prírodnými stresovými faktormi ako sú silné znečistenie ovzdušia, poškodenie lesnej vegetácie, kontaminácia pôdy, svahové procesy.

Z pohľadu ohrozenia zmenou klímy katastru patrí nízky stupeň ohrozenia extrémnym suchom a extrémnymi horúčavami, ale vysokým stupňom ohrozenia extrémnymi zrážkami („Vedúci! Horia obce!“, sprac. Inštitút environmentálnej politiky, apríl 2023)

Koeficient ekologickej kvality územia sa pohybuje na strednej úrovni 0,41-0,6 (MIKLÓS L., 2002: *Ekologická kvalita katastrálnych území podľa štruktúry využitia, Atlas krajiny SR*). Liptovský Ondrej patrí medzi katastre, kde podiel ekologickej kvality plochy na obyvateľa v katastri je menej než 5000 m² na obyvateľa, čo patrí medzi najnižší podiel v rámci SR (MIKLÓS L., 2002: *Podiel ekologickej kvality plochy katastrálneho územia na obyvateľa, Atlas krajiny SR*). Liptovský Ondrej patrí medzi katastre, kde podiel zastavanej plochy na obyvateľa v katastri je 200 - 400 m² na obyvateľa, čo predstavuje dosť veľký tlak na okolitú krajinu (MIKLÓS L., 2002: *Podiel zastavanej plochy katastrálneho územia na obyvateľa, Atlas krajiny SR*).

Kataster obce Liptovský Ondrej je z hľadiska kvality životného prostredia v podstate nenarušený. Najviac môže byť ohrozovaný znečisteným ovzduším. Za zdroj znečistenia ovzdušia je možné považovať okrem vzdialených zdrojov aj zdroje vykurovania pevným palivom v obci. Vzhľadom na prúdenie vzduchu znečisťovanie ovzdušia nie je významné

Požiadavky :

- V návrhu neuvažovať s aktivitami, ktoré by mohli ohroziť kvalitu životného prostredia v obci a jej katastri, resp. priľahlého a širšieho územia. Minimalizovať dopady jestvujúcich negatívnych vplyvov na ŽP.
- Návrhom podporovať separovanie a zber druhotných surovín.
- Zachovať charakter historických častí obce.
- Dotvoriť centrum obce a infraštruktúru služieb s ohľadom na rozvoj rekreácie a CR.
- Dotvoriť oddychovú zónu v centre obce s posilnením verejnej prístupnej zelene.
- Návrh UPN-O spracovať v zmysle „Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy“ v znení jej aktualizácie v r. 2018

Q) OSOBITNÉ POŽIADAVKY Z HĽADISKA OCHRANY PÔDNEHO FONDU

Q.1. OCHRANA POĽNOHOSPODÁSKEJ PÔDY

V katastri sa nachádzajú pôdy zaradené do 6. - 9. kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe zákona 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Hydromelioračné opatrenia V katastri boli realizované hydromelioračné opatrenia - odvodnenie.

Požiadavky :

- Rešpektovať zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane poľnohospodárskej pôdy v znení

neskorších právnych predpisov

- Čo najmenej narušovať organizáciu poľnohospodárskej pôdy, neobmedzovať prístupnosť a obrábatelnosť pozemkov, zabraňovať drobeniu pozemkov

Q.2. OCHRANA LESNÝCH POZEMKOV

Lesy obce Liptovský Ondrej sú zastúpené len minimálne a to v priestore Brestovina len v menšej skupine porastov a osamoteného porastu uprostred lúky Osikovec. Celkom zaberajú okolo 3,8% výmery katastra. Využívané sú ako hospodárske lesy. Z lesníckeho hľadiska sa jedná o kyslé smrečiny s jedľou (*Piceetum abietinum*). Z lesných typov, ktoré podrobne charakterizujú stanovište je zastúpený typ čučoriedkových smrečín s jedľou nižšieho vegetačného stupňa s diferenciálnymi druhmi *Luzula nemorosa*, *Deschampsia flexuosa*, *Vaccinium myrtillus* a *Oxalis acetosella*.

Drevinové zloženie tvorí dominantný smrek obyčajný s okolo 80% zastúpením a k nemu sa pridávajú dreviny jelša sivá, jaseň štíhly, smrekovec opadavý, breza, topol', vrbá biela a krehká, čerešňa vtáčia a ďalšie. Pri obnove lesných porastov sa znižuje zastúpenie smreka do 50%, významne sa zavádza jedľa, smrekovec a buk, menej javor horský čím sa zvyšuje zastúpenie listnáčov na úkor ihličnanov ako reakcia na klimatické zmeny.

Požiadavky :

- pri návrhu rešpektovať zákon č.326/2005 Z. z. o lesoch a vyhlášku č. 12/2009 o ochrane lesných pozemkov pri ich vyňatí a obmedzení z plnenia funkcií lesa
- minimalizovať zásahy do lesných pozemkov a pri návrhu novej výstavby rešpektovať ochranné pásmo lesa (50m pásmo od hranice lesného pozemku) v zmysle § 10 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch, v znení neskorších predpisov

R) POŽIADAVKY NA VYMEDZENIE ČASTÍ ÚZEMIA, KTORÉ JE POTREBNÉ RIEŠIŤ ÚZEMNÝM PLÁNOM ZÓNY

Prípadné požiadavky na riešenie UPN-Z vyplynú z návrhu UPN-O Liptovský Ondrej.

S) POŽIADAVKY NA URČENIE REGULATÍVOV PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

Obec Liptovský Ondrej leží v Liptovskej kotline pod vrchom Baranec v Západných Tatrách a na sútoku Konského potoka a Trnovca. Kataster obce spadá do povodia rieky Váh.

Vo funkčnom využívaní záujmového územia v rámci katastra obce prevažuje poľnohospodárstvo, len z veľmi malej časti je tu aj lesná výroba. Obec chce rozvíjať rekreáciu a cestovný ruch (CR). V budúcnosti je potrebné doplniť chýbajúcu infraštruktúru rekreácie a CR a tiež rozvíjať a podporovať vhodnú vybavenosť pre obyvateľov obce, najmä zamestnanecké príležitosti v oblasti nezávadnej výroby a služieb.

Požiadavky :

- Rešpektovať záväzné regulatívy UPN-VUC Žilinského kraja v platnom znení.

- Rešpektovať ochranné pásma v katastri obce.
- V regulatívoch UPN-O určiť zásady urbanistickej kompozície a regulatívy jednotlivých plôch, kde bude jasné funkčné využívanie územia (hlavné, prípustné a neprípustné) a priestorové usporiadanie (štruktúra, výška zástavby, koeficient zastavanosti a pod.)
- V návrhu jasne definovať limity rozvoja územia (ochranné pásma, chránené územia, chránené poľnohospodárske pôdy a pod.).

T) POŽIADAVKY NA VYMEDZENIE PLÔCH PRE VEREJNO-PROSPEŠNÉ STAVBY

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v platnom znení pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

Požiadavky na plochy verejnoprospešných stavieb vychádzajúce z potrieb obce a jej zámerov. Sú to najmä:

- doplniť sieť miestnych komunikácií a peších trás v súvislosti s navrhovaným rozvojom obce
- v prípade, že si to návrh UPN-O vyžiada doplniť potrebné zastávky MHD
- doplniť verejné parkovacie a odstavné plochy
- dotvoriť centrum obce s oddychovou zónou a zeleňou
- uvažovať s plochami potrebných zariadení technickej infraštruktúry
- uvažovať s plochami pre sociálne vybavenie

U) POŽIADAVKY NA ROZSAH A ÚPRAVU DOKUMENTÁCIE UPN-O

Celkové riešenie územného plánu obce podriadiť hlavným cieľom rozvoja územia.

Územný plán obce spracovať v súlade s platnou územnoplánovacou legislatívou - v zmysle Zák. č. 50/76 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších právnych úprav a v rozsahu a obsahu vyhlášky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

- Pre obec Liptovský Ondrej spracovať návrh UPN-O v jednej etape :
- územný plán obce (UPN-O) Liptovský Ondrej - etapa návrh riešenia

Návrh riešenia UPN-O bude obsahovať :

- a) TEXTOVÁ ČASŤ
- b) GRAFICKÁ ČASŤ
- c) DOPLŇUJÚCE ÚDAJE
- d) DOKLADOVÁ ČASŤ

Grafická časť bude obsahovať výkresy:

1. VÝKRES ŠIRŠÍCH VZŤAHOV

2. KOMPLEXNÝ VÝKRES PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami
3. VÝKRES VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO VYBAVENIA
4. VÝKRES VEREJNÉHO TECHNICKÉHO VYBAVENIA
5. VÝKRES OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY vrátane prvkov ÚSES
6. VÝKRES PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PF A LPF na nepoľnohospodárske účely

Grafickú časť – výkres č. 1 (výkres širších vzťahov) spracovať digitálne v podrobnosti mierky 1 : 50 000. Grafickú časť – výkresy č. 2. – 6. spracovať digitálne v podrobnosti mierky 1 : 5000.

Po prerokovaní návrhu a vyhodnotení stanovísk bude spracovaný čistopis UPN-O, ktorý v súlade s Vyhláškou č. 55/2001 bude v troch vyhotoveniach.